

ATLANTSAMMENSLUTNINGEN
– forum for sikkerhedspolitik

Grønland er af fundamental strategisk betydning for Danmark og USA

- af Martin Brochstedt Olsen, Morten Hetmar
Vestergaard & ansvarshavende redaktør Lars
Bangert Struwe

November 2019

Introduktion

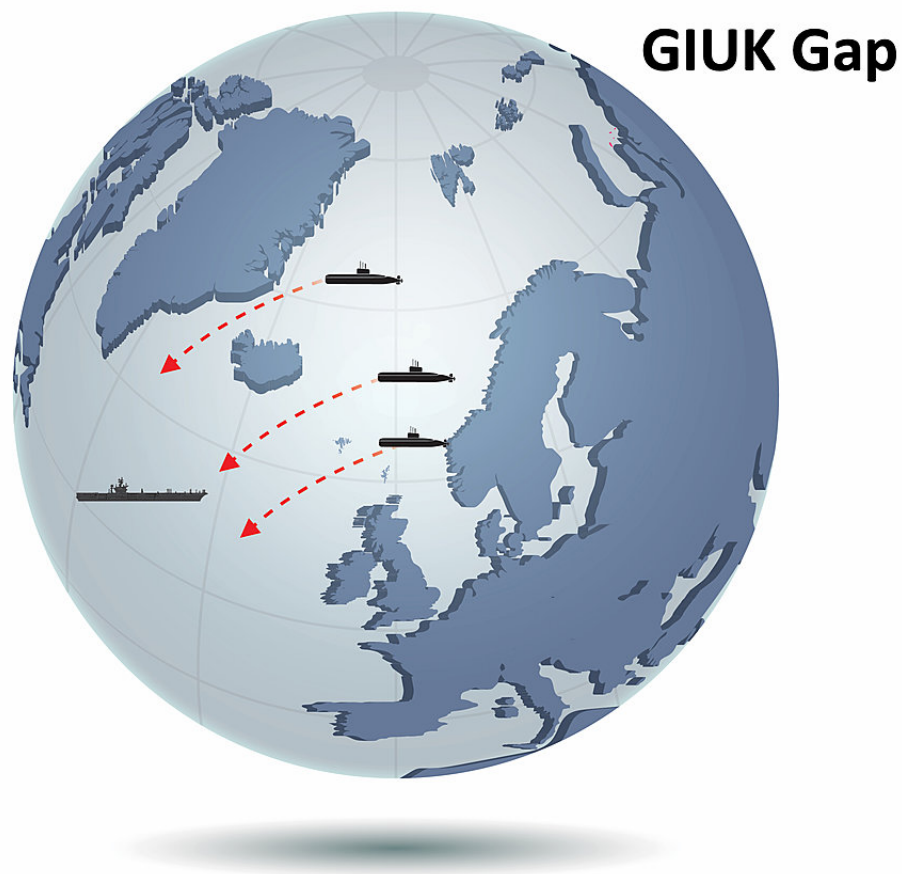
Grønland udgør en national sikkerhedspolitisk interesse for USA. I Danmark forstår vi ofte ikke Grønlands geostrategiske betydning – og derfor bliver vi ved med at håndtere forholdet imellem Rigsfællesskabet og USA forkert. Igennem mere end 10 år har vi i Danmark talt om Arktis og sat Grønland ind under denne overordnede betegnelse. Vi har prioriteret den fredelige udvikling af

Arktis bl.a. i form af Arctic Five og Arktisk Råd, men derved har vi mistet fokus på Grønland sikkerhedspolitisk. Det har medført en række overraskelser – som f.eks. da Trump rettede danskernes blik mod Grønland.

USA er primært interesseret i Grønland, og langt mindre i hele regionen Arktis. I Danmark har vi igennem mere end 70 år søgt at køre en dobbeltpolitik om de strategiske forhold på Grønland. På den ene side har vi prøvet at holde Grønland så fredeligt som muligt, og på den anden side har vi søgt at håndtere de amerikanske interesser i Grønland. Det har gjort – og gør - at vi som ofte har svært ved at beskrive situationen på Grønland sikkerhedspolitisk.

USA's præsident Donald Trump skulle have besøgt København d. 2-3 september 2019. Det aflyste besøg satte Arktis og ikke mindst Grønland i spil på en helt ny måde. At Grønland fyldte så meget overraskede de fleste i Danmark. Formålet med dette Atlant Brief er derfor at forsøge at give læseren indblik i, hvorfor Arktis og særligt Grønland i disse år spiller en stigende rolle i international politik. Det vil bl.a. ske med udgangspunkt i USA's genfundne fokus på Arktis, for derigennem at analysere hvad der motiverer USA til at øge sin tilstedeværelse i regionen, hvordan denne tilstedeværelse vil komme til udtryk i fremtiden samt hvad USA's tiltagende interesse for Arktis betyder for Danmark og Rigsfællesskabet.

USA's sikkerhedspolitiske hovedpine

Thule-radaren har siden 1950'erne været brugt til overvågning af luftrum, og den bruges fortsat til at komme med en tidlig advarsel om angreb med missiler på USA. Derfor er Grønland af vital national sikkerhedspolitisk interesse for USA. Helt firkantet sagt, så vil et angreb fra Rusland mod USA skulle komme over Grønland eller i havet langs Grønland.

Den 2. amerikanske flåde er blevet genaktiveret, og den skal operere i Nordatlanten.^[1] I dette strategiske billede er Grønland af hel fundamental betydning. Man skal kunne beskytte søruterne – Sea Lines of Communication (SLOC) – igennem det såkaldte GIUK-Gap, farvandet imellem Grønland, Island, Færøerne og Storbritannien. Her ved vi alt for lidt om, hvad der foregår der, og det bekymrer amerikanerne voldsomt.

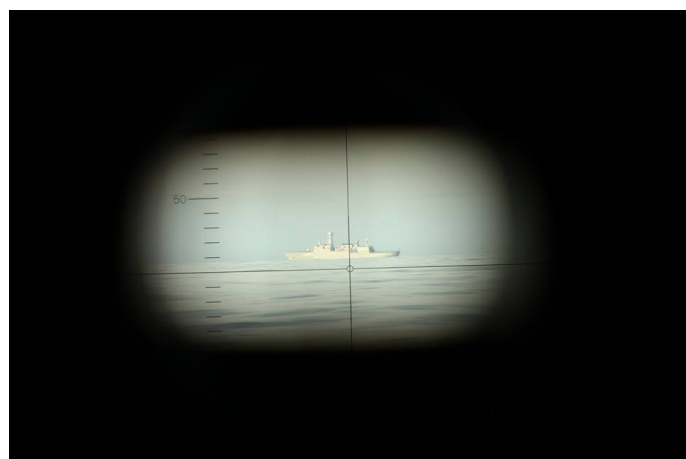
Man skal vide, hvad der sker i luften, på havet og ikke mindst i havet, og det har vi kun et indtryk af i dag. USA er dybt bekymret og undrer sig over den manglende danske opmærksomhed.

USA's sikkerhedspolitiske hovedpine

USA satser nu stort på Grønland. Det amerikanske luftvåben skal kortlægge muligheden for Grønlands mineralske potentiale.[2] Det er et led i at rette op på, at USA føler sig bagud i forhold til Kina i Grønland, og frygter, at kinesisk soft power kan overtage Grønland. Med andre ord, at Kina ved brug af lån, investeringer, forskningssamarbejder m.m. kan overtage Grønland. Derfor pressede USA på overfor Danmark og sørgede for, at de nye grønlandske lufthavne bygges med hjælp fra Danmark og ikke Kina. Det er et eksempel på, hvordan USA presser på og dets bekymring over forholdene i Grønland.

Den amerikanske bekymring over Grønland går både på en direkte konfrontation med Rusland, og på en kinesisk overtagelse af Grønland. I Washington drages der her mange paralleler til kinesisk kontrol med f.eks. infrastruktur i Afrika eller på Sri Lanka. Denne amerikanske trusselsopfattelse af Kina i Grønland og Kina generelt former amerikansk sikkerhedspolitik og putter dermed pres på Rigsfællesskabet.

I Danmark og Grønland må vi erkende, at vi er bagud militært – vi ved simpelthen ikke nok om, hvad der sker i luften over Grønland, under havet og på havet og har ikke midler til at gøre noget ved fremmed tilstedeværelse. De mange taler og analyser om dansk indsats i Arktis skal nu og meget hurtigt omsættes til militære aktiviteter. Og det er i vores helt egen interesse at gøre det.

Pompeo i Arktisk Råd – den nye politik

Den 6. maj 2019 holdt den amerikanske udenrigsminister, Mike Pompeo, en tale i den finske by Rovaniemi i forbindelse med det årlige møde i Arktisk Råd. Talen skulle vise sig at få en del opmærksomhed efterfølgende, hvilket især skyldes tre ting. For det første var talens omdrejningspunkt sikkerhedspolitik, hvilket i sig selv er usædvanligt fordi Arktisk Råd er en institution, der – på amerikansk initiativ – er etableret uden mandat til at diskutere sikkerhedspolitiske spørgsmål.

Dernæst er det bemærkelsesværdigt, at Pompeos tale havde stormagtsrivaliseringen med Kina og Rusland som sit absolutte omdrejningspunkt. Det kan umiddelbart virke ganske naturligt at italesætte stormagtsrivaliseringen set i lyset af, at det under Donald Trump er blevet en hjørnesten i USA's udenrigs- og sikkerhedspolitiske dispositioner. Det bemærkelsesværdige er imidlertid, at Arktis i nyere tid har været afskærmet fra internationale stridigheder, uoverensstemmelser og konflikter.

Pompeo i Arktisk Råd – den nye politik

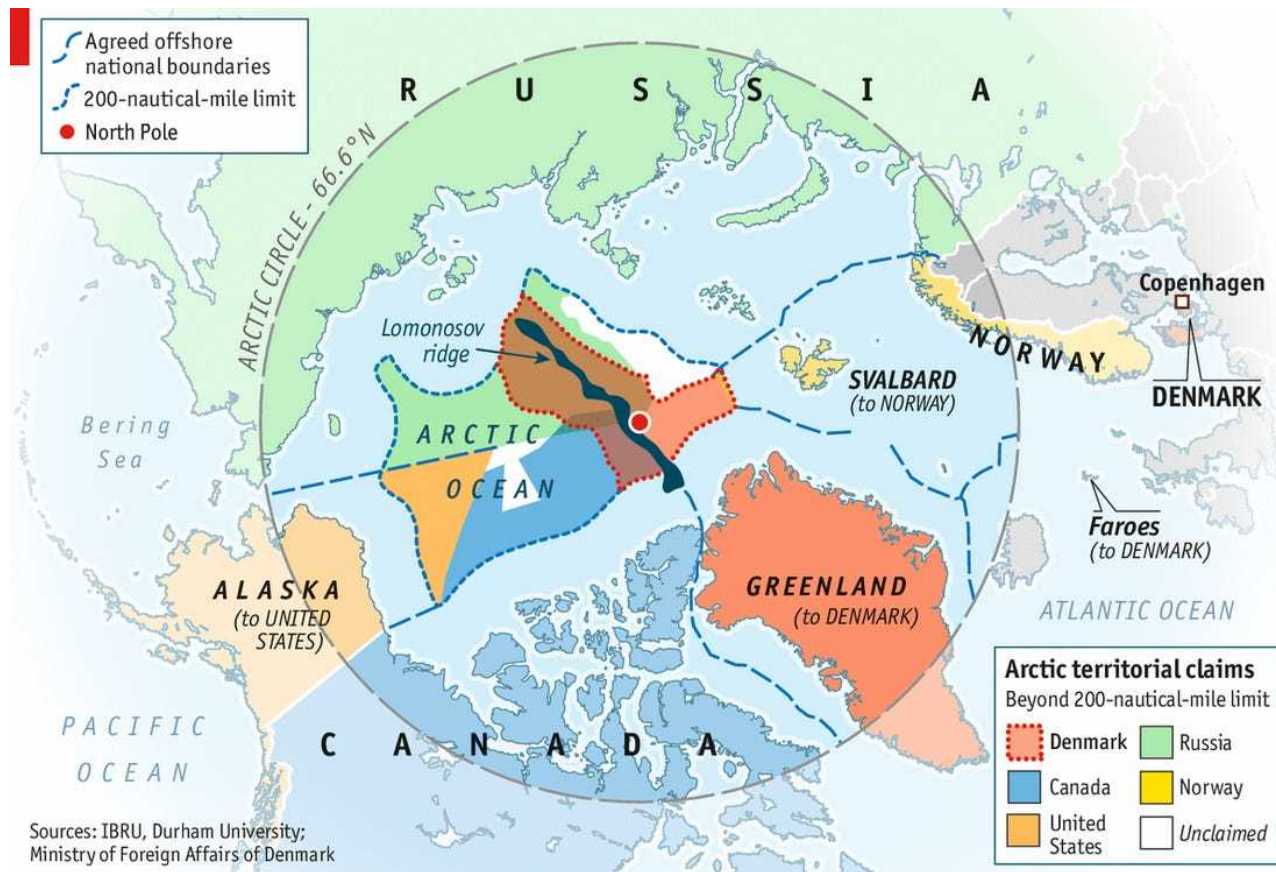
Pompeos tale vidner om et nybrud i denne tendens, fordi talen tegner konturerne af Arktis som en ny "kampplads" i stormagtsrivaliseringen og dermed som et sted, der ikke længere er afskærmet fra konflikter andre steder i verden.

Sidst men ikke mindst indikerer Pompeos tale i Arktisk Råd et vendepunkt i USA's Arktis-politik, der i en årrække har været voldsomt nedprioriteret, men som i øjeblikket ser ud til at kravle højere og højere op på den sikkerhedspolitiske dagsorden i Washington. Med ordene "*This is America's time to stand up as an Arctic nation and for the Arctic's future,*"^[3] understregede Pompeo, at Arktis bliver en stadig større sikkerhedspolitisk prioritet i Washington.

Danmark har brugt Arktisk Råd og det på dansk initiativ etablerede Arctic Five til et vellykket arktisk diplomati baseret på en fredelig tilgang til Arktis. Imidlertid gør denne fredelige og ikke sikkerhedspolitiske tilgang til Arktis det svært at forstå og handle på USA's nationale sikkerhedspolitiske interesser i Grønland.

Fra et dansk synspunkt giver USA's øgede fokus på Arktis både muligheder og udfordringer. Først og fremmest er det dog godt nyt for Danmark, at Arktis opprioriteres i Washington, da det giver Danmark endnu et kort at spille i relationen med USA. Men man må ikke underkende de udfordringer, der også er forbundet med USA's tiltagende fokus på Arktis. Ikke mindst for Rigsfællesskabet, hvor Grønland i stigende grad indtager rollen som "midten af timeglasset" – det er med andre ord svært at komme udenom Grønland når Arktis er på dagsordenen. Interessen fra USA og Kina giver Grønland en stærk forhandlingsposition, og stiller omvendt Danmark i en situation, hvor man som ansvarlig for Rigsfællesskabets udenrigs- og sikkerhedspolitik skal forsøge at balancere både sine egne og Grønlands interesser.

Den geopolitiske situation i Arktis

Arktis har i løbet af de seneste 10 år været genstand for stigende bevågenhed fra eksperter, politikere, journalister og ikke mindst nationalstater. Denne stigende interesse skyldes i høj grad, at et varmere klima i Arktis gør regionen langt mere tilgængelig for skibstrafik og råstofudvinding. Potentialet for begge dele er utvivlsomt til stede i Arktis, hvor f.eks. skibsruter forventes at kunne reducere transporttiden for et fragtskib fra Asien til Europa med op til to uger.[4] Samtidig vurderes Arktis at være hjemsted for op til 13 % af verdens endnu ikke opdagede olieressourcer og hele 30 % af de endnu ikke opdagede gasressourcer.[5]

Regionen er desuden rig på vigtige mineraler, sjældne jordarter og andre mere genkendelige ressourcer som træ og fisk. Alt sammen gør Arktis til en interessant region for mange arktiske såvel som ikke-arktiske stater, der øjner en økonomisk gevinst ved øget tilstedeværelse i regionen.

Rusland i Arktis

I de senere år har især Rusland og Kina øget deres aktiviteter i Arktis. Ruslands tilstedeværelse i Arktis er helt legitim, idet landet er en arktisk stat. Landets arktiske kystlinje udgør ca. halvdelen af hele klodens arktiske kyster, 2 millioner russere bor i den arktiske del af Rusland, som bidrager med omkring 20 % af det russiske BNP.[6]

Fra russisk side betegnes Arktis som en potentiel ressourcebase, der forventes

at få stor betydning for Ruslands fremtidige økonomiske udvikling. I praksis understreger landets mange investeringer i arktisk infrastruktur den betydning, som man i Moskva tillægger Arktis.

I Vesten er fokus dog hovedsageligt på Ruslands markante militæroprustning i regionen, hvor gamle koldkrigsbaser er blev genåbnet, så Rusland i dag besidder et net af militærbaser i den russiske del af Nordsøpassagen. Selvom mange vestlige medier spekulerer i intentionerne bag Ruslands militære oprustning, vurderer Forsvarets Efterretningstjeneste, at den hovedsageligt tjener et defensivt formål fordi Rusland føler sig sårbar langs sin enorme arktiske kyst.[7] Rusland ser derfor Arktis som en særdeles vigtig økonomisk og sikkerhedspolitisk region.

Hvad angår omfanget af kapaciteter og infrastruktur i Arktis må Rusland betegnes som den stærkeste af de arktiske stater, hvilket bl.a. understreges af landets enorme isbryderflåde, havne, baser osv. Den nyeste isbryder "Ivan Papanin" udstyres med bl.a. Kalibr-missiler. Til sammenligning har USA i øjeblikket kun én stor isbryder, som er meget ældre end Ruslands, og derfor har USA også igangsat et isbryderprogram.[8]

Kina i Arktis

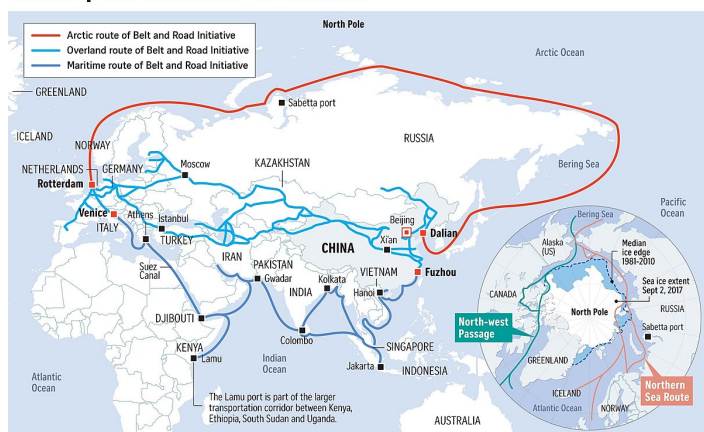

Modsat Rusland kan Kina ikke bryste sig af at være en arktisk stat, og landet har derfor en udfordring i at legitimere sin tilstedeværelse i regionen. Kina og Rusland har indtil videre fundet sammen i et fornuftsægteskab i Arktis, hvor en stadig større andel af de russiske projekter bliver finansieret ved hjælp af kinesiske penge. Kinesiske investeringer i russiske projekter er især blevet aktuelt, efter vestlige sanktioner i 2014 gjorde det svært for amerikanske og europæiske firmaer at indgå i partnerskaber med russiske virksomheder.^[9] Kina viser især interesse for investeringer i energisektoren i Ruslands arktiske egne, herunder LNG-faciliteter.^[10] Et fortsat kinesisk-russisk samarbejde har dog en naturlig begrænsning, fordi Rusland ikke ønsker at lukke en tredje stormagt ind i beslutningsprocesserne i Arktis.

Denne form for investeringer er ganske i tråd med Kinas overordnede Arktis-strategi, der blev præsenteret i januar 2018.^[11] Heraf fremgår det, at især den kommercielle udnyttelse af Arktis er en væsentlig drivkraft for Kina, som også ønsker at spille en rolle i de institutionelle strukturer i regionen. Udviklingen i Arktis påvirker også ikke-arktiske stater, herunder Kina, og derfor bør disse lande have en stemme i regionens beslutningsprocesser, lyder rationalet i Beijing.

Kina i Arktis

China's polar extension to Silk Road

NOTE: September is the end of summer in the North Pole when the frozen lid of sea ice tends to shrink to its smallest. Unlike the Antarctica, there is no land under the frozen Arctic ice.
Sources: CHINA'S NATIONAL DEVELOPMENT AND REFORM COMMISSION, THE ARCTIC INSTITUTE, NATIONAL SNOW AND ICE DATA CENTRE, REUTERS STRAITS TIMES GRAPHICS

Kinas Arktis-strategi er et åbenlyst forsøg på at legitimere sin tilstedeværelse i regionen, hvilket kommer til udtryk ved den i nogle øjne lidt søgte karakteristik af sig selv som værende en "Near-Arctic-State". [12]

Kinas interesse for Arktis kommer ikke kun til udtryk på papir, men også i landets konkrete handlinger. Kina ved godt at landets arktiske eventyr i høj

grad afhænger af de arktiske landes velvilje til at invitere Kina indenfor. Derfor gør Kina stor brug af sin soft power ved f.eks. at indgå forsknings samarbejder med en række mindre arktiske stater, mens man ligeledes har engageret sig i råstofudvindingsprojekter i f.eks. Grønland, hvor man også har vist interesse for infrastrukturprojekter, herunder Grønlands store lufthavnsprojekt.[13]

Kinas langsigtede interesse i Arktis understreges af ønsket om at etablere en slags "Polar Silk Road" som led i det store tværkontinentale infrastrukturprojekt Belt and Road Initiative.[14] I forhold til Kina er det dog værd at holde sig for øje, at Arktis ikke er en topprioritet på linje med Det Sydkinesiske Hav, Østasien, Hong Kong og Taiwan.

Kina ser imidlertid ikke kun på Arktis som økonomisk interessant, men også sikkerhedspolitisk. Det giver en anden vej til det europæiske marked end det af Indien kontrollerede Indiske Ocean. Det giver mulighed for at kunne operere over for Rusland. I de fleste analyser af Kinas interesser i Arktis er vægten på det økonomiske, men i det stormagtsopgør, som Kina forudser og ønsker at vinde, vil Arktis også have en meget klar sikkerhedspolitisk dimension.

Skift i USA's Arktis-politik – fokus på Grønland

Mens flere og flere har fået øjnene op for Arktis i løbet af de senere år, er det bemærkelsesværdigt hvor tøvende USA har været. Obama-administrationen præsenterede godt nok en Arktis-strategi i 2013, hvoraf det fremgik, at USA skulle påtage sig regionalt lederskab.^[15] Siden da har dette lederskab dog mest glimtet ved dets fravær indtil 2018.

Mens Arktis nærmest ikke har været en prioritet i USA, har både Rusland og Kina udbygget og øget deres tilstedeværelse i Arktis. Som en konsekvens heraf har USA i løbet af især det sidste år taget en række skridt i retning af en mere aktiv arktispolitik. Man kan i den sammenhæng sige, at USA i øjeblikket er i gang med et skift fra en 'wait and see'-strategi til en mere offensiv og proaktiv strategi i Arktis. Rusland og Kina har kapitaliseret på USA's fravær i Arktis, og i Washington har man langt om længe indset, at en situation hvor Rusland i stigende grad opruster, og hvor Kina i stigende grad forsøger at vinde fodfæste, ikke er holdbar så tæt på det Nordamerikanske kontinent.

Skift i USA's Arktis-politik – fokus på Grønland

Det amerikanske skift i Arktis har hovedvægten på Grønland. Det skal vi indse i Rigsfællesskabet. USA har siden september 2018 taget en række skridt, der sigter mod at øge landets tilstedeværelse i regionen, og mange af disse tiltag er sket med udgangspunkt i Grønland.

I september 2018 underskrev John Rood – en højtstående embedsmand i det amerikanske forsvarsministerium - en hensigtserklæring, hvoraf det fremgår at USA vil afsøge mulighederne for at investere i såkaldt dual-use infrastruktur i Grønland.[\[16\]](#)

I maj 2019 blev det offentliggjort, at USA, efter mere end 50 års fravær, vil genetablere en repræsentation i Grønland. I den forbindelse havde den amerikanske udenrigsminister, Mike Pompeo, planlagt et besøg i Nuuk for at confirmere vigtigheden af Grønland i USA's arktispolitik, men besøget måtte aflyses i sidste øjeblik

I øjeblikket tilbringer en enkelt amerikansk diplomat fra ambassaden i København ca. halvdelen af sin tid i Grønland, men USA agter at styrke sin diplomatiske tilstedeværelse i Nuuk, således at man i 2020 har et konsulat bestående af syv mand.[\[17\]](#)

I den forbindelse skal det dog understreges, at konsulatet i Nuuk ikke vil blive bemanded af syv diplomater, men snarere en medarbejderstab på syv personer, hvori både administrative medarbejdere, lokalansatte, sikkerhedsansvarlige osv. vil være inkluderet. Til sammenligning regner det grønlandske landsstyre (Naalakkersuisut) med samlet at bruge 29,250 mio. kr. på Departementet for Udenrigsanliggender inklusiv repræsentationer i udlandet.

Skift i USA's Arktis-politik – fokus på Grønland

Mindre end en måned efter, i juni 2019, underskrev Grønland og USA endnu en hensigtserklæring, denne gang om fælles videnskabelige og tekniske undersøgelser til brug i råstofsektoren. I den forbindelse lød det fra USA's side: "Som en vigtig geopolitisk partner ønsker vi at sikre, at Grønland får undersøgt et miljø, der kan tiltrække forskelligartede private investeringer, for at nå sine egne mål for energi- og mineralressourcer."[\[18\]](#)

I midten af oktober var den amerikanske kystvagts øverste chef, admiral Carl Schultz, på besøg i Grønland for bl.a. at mødes med Arktisk Kommando.[\[19\]](#) I slutningen af oktober var en stor amerikansk delegation anført af Thomas Ulrich Brechbuhl – en af de øverste embedsmænd i det amerikanske udenrigsministerium - på besøg i København og Nuuk. [\[20\]](#) På mødet blev det bl.a. diskuteret, hvordan Grønlands råstofsektor kan udvikles og tiltrække investeringer. I midten af november mødtes Danmarks udenrigsminister Jeppe Kofod og Grønlands udenrigsminister Ane Lone Bagger med Mike Pompeo i Washington, hvor Arktis stod højt på dagsordenen.[\[21\]](#)

Udover ovennævnte har både det amerikanske forsvarsministerium[\[22\]](#) og den amerikanske kystvagt[\[23\]](#) i løbet af 2019 udgivet Arktis-strategier, hvori især Rusland, Kina og den geopolitiske situation i Arktis fremhæves.

USA's militær i Arktis og i Grønland

Den geopolitiske situation i Arktis gør, at USA er parat til at øge sin militære tilstedeværelse i regionen. I øjeblikket er en række af det amerikanske forsvars værn allerede tilstede i Arktis, hvor de udfører forskellige opgaver. Det amerikanske luftvåben (U.S. Air Force) står for en betydelig del af den militære tilstedeværelse, og spiller en vigtig rolle i alt fra overvågning af missil- og satellitaktivitet over missilforsvar til eftersøgning- og redningsopgaver.

Disse opgaver udføres fra en række baser i regionen, herunder fra Thulebasen i Grønland, men også baser i Alaska spiller en væsentlig rolle i forhold til at sikre stationeringen af f.eks. F-35 kampfly og optankningsfly i Arktis. [\[24\]](#)

I august besøgte amerikanske B-2 bombefly Island, og den 5. september fløj tre af det amerikanske luftvåbens B-2 Spirit bombefly for første gang nogensinde over polarcirklen, nærmere bestemt i Norskehavet. [\[25\]](#) Med på denne tur var også fire KC-135 Stratotanker optankningsfly, som i løbet af natten foretog optankning af B-2'erne over polarcirklen. Disse flyvninger bør tolkes som en hilsen til Rusland, og en understregning af, at et af USA's vigtigste bombefly er fuldt operationsdygtig i Arktis.

Den amerikanske flåde spiller en vigtig rolle i Arktis i forhold til afskrækkelse indenfor forskellige militære domæner. En vigtig opgave for flåden er naturligvis at sikre den maritime sikkerhed i Arktis. USA's 2nd Fleet er ansvarlig for landets militære tilstedeværelse i Atlanten og Arktis, men 2nd Fleet er fortsat ikke på fuld styrke efter den blev genåbnet i 2018. [\[26\]](#)

USA's militær i Arktis og i Grønland

Udover U.S. Air Force og U.S. Navy er også det amerikanske Marine Corps tilstede. Her er fokus på at kunne støtte amerikanske flådeoperationer i regionen, hvorfor Marine Corps har meget fokus på at forberede sine folk på det barske arktiske klima gennem træning.[27] Den amerikanske hær (U.S. Army) opererer bl.a. ud fra militærbasen Fort Geely i Alaska, der spiller en vigtig rolle i forbindelse med USA's missilforsvar.

I et dansk perspektiv er den amerikanske militærbase i nordvest Grønland, Thule Air Base helt central. I 1951 indgik Danmark og USA Forsvarsaftalen om forsvaret af Grønland.[28] Denne aftale giver USA ret til at etablere såkaldte "forsvarsområder" i Grønland, og Thulebasen er et eksempel herpå. Forsvarsaftalen giver endvidere USA vidtgående beføjelser til selv at indrette sine forsvarsområder, og rent juridisk har det været diskuteret, hvorvidt USA faktisk kan foretage større ændringer på sine forsvarsområder uden at inddrage Danmark i beslutningerne. I praksis har USA dog vist sig villig til at orientere Danmark forud for sådanne ændringer.

Grønlands – og dermed Thulebasens – geografiske placering midt mellem USA og Rusland gjorde under den Kolde Krig basen til en vigtig brik. Først som en vigtig landingsplads for bombefly og sidenhen som den perfekte "udkigspost" for potentielle missiltrusler fra Rusland.[29] Tilbage i midten af 1950'erne gjorde op mod 9.000 mand tjeneste på basen, hvilket afspejlede basens betydning - i dag er langt under 1.000 mand på basen.[30] Thulebasen er USA's nordligste militærbase – den eneste over polarcirklen – og den finder i dag sin eksistensberettigelse i sin store radar, der er vigtig med henblik på forsvaret af Nordamerika. Basen råder i dag hverken over bombe- eller kampfly og har intet missilforsvar, hvorfor den reelt set er begrænset til en udkigspost.

USA's militær i Arktis og i Grønland

I takt med USA's øgede engagement i Arktis må det forventes, at Thule bliver en central brik i USA's militære oprustning. Afhængigt af hvilken grad af kapabiliteter man ønsker at stationere i Thule, har USA flere optioner lige fra overvågningsfly over jord til luft-missiler til permanent stationering af kampfly. Kigger man mere generelt på Grønland, så har USA en række yderligere muligheder for at styrke sin militære tilstedeværelse sø- og luftmilitært.

Af samme grund er USA interesseret i infrastruktur, der kan sikre landets evne til at operere i luften samt på og i havet. Eksempelvis er det vigtigt for USA at have flere landingsmuligheder i Grønland, såfremt man skulle blive forhindret i at anvende Thule. I så fald vil man have brug for en alternativ lufthavn med den fornødne kapacitet og tilgængelighed. Derfor har USA nøje fulgt udviklingen i sagen om den lukningstruede Kangerlussuaq-lufthavnen (Søndre Strømfjord), som foruden at have tilstrækkeligt lange landingsbaner har landets bedste vejrbedingede regularitet.[\[31\]](#) At Kangerlussuaq spiller en væsentlig rolle i militært øjemed afspejles i det forhold, at lufthavnen i 2016 havde omtrent lige så mange civile atlantflyvninger som militære flyvninger.[\[32\]](#)

De militære flyvninger til Kangerlussuaq var i 2016 fordelt nogenlunde ligeligt mellem USA og Danmark, hvilket understreger lufthavnens betydning for begge lande. Derfor har USA formentlig set til med tilfredshed da Danmark og Grønland i september indgik en aftale, der sikrer fortsat drift af Kangerlussuaq efter 2023.[\[33\]](#)

For så vidt angår den fremtidige sømilitære tilstedeværelse i Arktis, fremgår det af den såkaldte "National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2020" – en slags finanslov for forsvarsområdet - at den amerikanske forsvarsminister har fået 180 dage til at udpege "en eller flere strategiske arktiske havne".[\[34\]](#) For det første er dette endnu en understregning af USA's fokus på Arktis, men det er samtidig interessant i forhold til Grønland, idet nogle spekulerer i om en sådan flådebase bliver placeret i Grønland.[\[35\]](#)

Betydning for Danmark og Grønland

Grønland og Arktis har været centrum for danske politikeres taler og ageren i mange år. De fleste forsvarsministre har igennem de seneste 10 år talt om vigtigheden af Arktis. Imidlertid har man på mange måder på trods af disse taler og besøg prioriteret Grønland ret lavt sikkerhedspolitisk. Det har der været konsensus om, og de fleste forskere har bakket op om denne position. Man har lavet scenarier, hvor konfrontation var ret usandsynlig. Det er det fortsat fra et dansk-grønlandsk synspunkt, men ikke fra et amerikansk. Derved har vi fået et skævt billede af situationen.

Danmark er interesseret i et tæt forhold til USA, og her spiller Grønland en central rolle. Derfor det også er i Danmarks interesse, at USA og Grønland er på god fod med hinanden. Men en stærk grønlandsk-amerikansk relation er i stigende grad afhængig af, at USA også tilgodeser Grønland f.eks. ved hjælp af øgede amerikanske investeringer.

Thulebasen har været helt central for USA's militære tilstedeværelse i Grønland, og den har også spillet en stor rolle i relationen mellem Danmark, Grønland og USA – både på godt og ondt. Isoleret set har Danmark haft stor gavn af USA's tilstedeværelse i Grønland, som først og fremmest har betydet, at Danmark ikke har stået helt alene med forsvaret af Grønlands enorme territorium. Mindst lige så vigtigt, så har USA's brug af Grønland givet Danmark unik adgang til amerikanske beslutningstagere.[\[36\]](#)

Betydning for Danmark og Grønland

Udover Thule har USA ikke vist særlig stor interesse for Grønland i mange år. Og det til trods for, at Grønland besidder store forekomster af nogle af verdens mest sjældne mineraler, som i stigende grad efterspørges i produktionen af alt fra smartphones til F-35 kampflyet. Men hverken USA eller andre investorer står i kø for at investere i Grønland. Det skyldes primært at Grønlands manglende infrastruktur gør landet til en svær business-case for mange vestlige mineselskaber, der finder det vanskeligt at stable en rentabel forretning på benene. Desuden er mange af de mineraler, der findes i Grønland tilgængelige i andre lande med bedre infrastruktur hvorfor disse lande ofte vurderes mere attraktive investeringsobjekter.

Men hvor det for vestlige virksomheder i høj grad handler om, hvorvidt et projekt er kommercielt rentabelt, forholder det sig anderledes i Kina. Her er man i ligeså høj grad optaget af, hvorvidt et projekt er 'strategisk rentabelt'. I den forbindelse udgør Grønland et oplagt investeringsobjekt; en lille økonomi med betydelige mineral- og ressourceforekomster, der søger selvstændighed, men som mangler de økonomiske muskler til at realisere den drøm.

Fra et strategisk perspektiv er Grønland en interessant case for Kina, som derfor har vist sig villig til at investere. Og det tiltaler naturligvis en lille økonomi som den grønlandske, når et land som Kina viser interesse. Netop derfor er det ikke utænkeligt, at Grønland vil søge at udnytte interessen fra Kina til at presse USA.

USA har i løbet af det sidste år øget sin interesse for Grønland betydeligt. I den danske offentlighed fik man øjnene op for denne interesse i midten af august 2019, da den amerikanske avis Wall Street Journal berettede hvordan præsident Donald Trump ved flere lejligheder havde diskuteret muligheden for at købe Grønland.^[37] En utopisk tanke for mange, men i en amerikansk sikkerhedspolitisk kontekst ville det være et strategisk klogt træk at indlemme Grønland i USA. Ikke mindst fordi Grønland ligger så strategisk velplaceret, og dermed udgør en perfekt bufferzone for USA. Uagtet at forestillingen om et køb af Grønland formentlig er fuldstændig urealiserbar, vidner Wall Street Journal artiklen om USA's stigende interesse for Grønland og Arktis. Politisk er USA's øgede interesse i Grønland dog ikke uden risiko, og det kan frygtes, at USA spiller på Grønlandske ønsker om selvstændighed.^[38] Det vil kunne skade Rigsfælleskabet enormt. Det er derfor i dansk interesse at inddæmme amerikanske interesser.

Betydning for Danmark og Grønland

Grønland soler sig for tiden i stormagternes tilnærmelser, og det med god grund. Landet står i en langt bedre forhandlingsposition end tilfældet har været tidligere. I Nuuk ved man nemlig godt, at USA ikke er interesseret i et tæt samarbejde mellem Grønland og Kina, og at USA dermed formentlig er klar til at investere i Grønland for at holde Kina på afstand. Lever USA ikke op til forventningerne i Nuuk, er det ikke utænkeligt, at Grønland vil kigge mod Kina som et alternativ.

Desuden ligger en række konflikter og ulmer. Disse konflikter ses i Nuuk som et bevis på, at USA kun er interesseret i Grønland når dette er i USA's egen interesse. Den såkaldte "Thulesag" er et eksempel herpå. I 2014 vandt den amerikanske virksomhed Exelis

Services kontrakten om vedligeholdelse af Thulebasen til trods for at en sådan kontrakt, ifølge reglerne, skal tildeles et dansk eller grønlandsk firma.^[39] Servicekontrakten har traditionelt ydet et væsentligt bidrag til den grønlandske økonomi, og med tabet af servicekontrakten går Selvstyret glip af denne betydelige indtægt. I Nuuk er det fortsat en topprioritet at få servicekontrakten tilbage på grønlandske hænder, og derfor var det også et af diskussionsemnerne da de grønlandske og danske udenrigsministre mødtes med deres amerikanske kollega for nylig.^[40]

En anden sag der ligeledes har skabt frustrationer i Grønland, er det affald (olietønder, militærkøretøjer osv.) amerikanerne efterlod på militærbaser i Grønland i midten af 50'erne og 60'erne.^[41] Dele af affaldet er formentlig giftigt f.eks. dét, der blev efterladt under isen ved den tidligere amerikanske militærbase Camp Century.^[42] Disse er eksempler på sager, der i Nuuk skaber frustrationer rettet mod USA. Set i det lys står Kina som en uskyldig og interessant bejler med lommerne fulde af penge.

Betydning for Danmark og Grønland

Mens man i Grønland vurderer mulighederne for bedst muligt at udnytte stormagternes interesse, så giver USA's genfundne interesse for Arktis også anledning til grundige overvejelser i København. Med en amerikansk Arktis-politik, der i stigende grad domineres af sikkerhedspolitiske hensyn, bliver Danmark nu udfordret på sit ønske om, at Arktis skal forblive et lavspændingsområde.

Danmark kan og skal naturligvis fortsat arbejde for et fredfyldt Arktis, men må samtidig indse, at det ikke er den vej udviklingen går i øjeblikket. Det til trods for, at det længe har været enighed blandt de arktiske stater om at regionen skal forblive et lavspændingsområde. Men med USA's øgede fokus på regionen og Arktis' store betydning for Rusland, har vi med to stormagter at gøre, som begge er parate til at sætte nationale interesser over hensynet til at Arktis forbliver et lavspændingsområde.

Danmark står således på flere måder ved en skillevej i Arktis. Vil man give køb på sit ønske om, at Arktis skal forblive et lavspændingsområde, eller vil man stå fast på sine principper og fortsat kæmpe for et fredeligt Arktis?

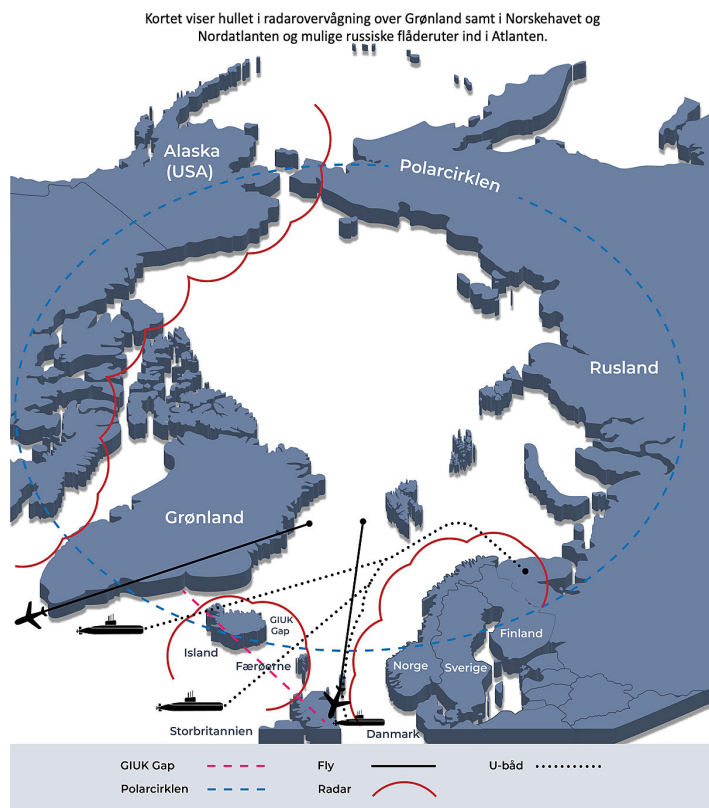
Selvom Danmark og USA overordnet set ønsker sig det samme i Arktis, nemlig at regionen forbliver et lavspændingsområde, må man i denne sammenhæng ikke glemme, at Danmark og USA har to forskellige udgangspunkter i Arktis. For USA er Arktis en sikkerhedspolitisk vigtig region, der spiller en afgørende rolle i forsvaret af USA. Derfor vil USA først og fremmest handle ud fra sin selv-interesse.

Danmark står i en anden situation. Rigsfællesskabet er og bliver en del af Danmarks arktiske ligning, og i København kan man således ikke fuldstændig agere ud fra sin selv-interesse. I hvert fald ville det skabe store udfordringer i Rigsfællesskabet, hvis ikke Grønland tages med på råd. I sidste ende gør det Arktis til et langt mere delikat emne i Danmark end i f.eks. USA, hvor man først og fremmest agerer ud fra sin selv-interesse.

Dansk militær i Grønland

I det daglige har Arktis Kommando i Nuuk hovedansvaret for dansk militær i Grønland.^[43] I forhold til landets størrelse, har Arktisk Kommando en meget begrænset størrelse, men skal løse følgende opgave i et tæt samarbejde med de civile myndigheder i Grønland:

- Det militære forsvar af Grønland og Færøerne
- Overvågnings- og suverænitetshævdelse
- Fiskeriinspektion
- Eftersøgnings- og redningstjeneste
- Miljøovervågning
- Forureningsbekæmpelse
- Søopmåling

Til dette har man en række militære kapaciteter. Man har tre enheder af Knud Rasmussen Klassen, to til fire inspektionsskibe af Thetis-klassen og periodisk enten en fregat af Iver Huitfeldt-klassen eller et skib af Absalon-klassen. I luften har man i en nær fremtid et Challenger-fly næsten dagligt. Ligeledes trækker man på satellitter og forsøg med droner til overvågning. Til lands har man kun Siriuspatruljen at trække på. Disse få enheder støttes af en reservestyrke, der i disse år styrkes samt en Arktis-beredskabsstyrke, der kan komme til hjælp fra Danmark.

Dansk militær i Grønland

I Grønland spiller de to strategiske begreber rum og tid en helt afgørende rolle. Der kan være mange timers eller dages transporttid fra et sted til et andet. Det udgør det største problem sammen med kulde, når man skal opstille militære kapaciteter i Grønland. Landet er så stort, at man kan plastre det til med kapaciteter uden, at man reelt opnår nok kontrol med området. Derfor må investeringer foregå med omtanke – men det har man altså haft meget lang tid til. I perioden 2013 til 2016 gennemførte man den såkaldte Arktis-analyse. [\[44\]](#) Imidlertid har det taget lang tid at sætte analysens konklusioner og anbefalinger i værk, og man er endnu ikke i hus.

Vi ved, at russiske ubåde opererer i f.eks. Danmarksstrædet, men hvor meget og hvor ofte er usikkert. Grønlandske politikere har offentligt talt derom med bekymring. [\[45\]](#) En overvågning i farvandene kræver en blanding af maritim tilstedeværelse og f.eks. en sonarkæde på bunden af Danmarksstrædet. En moderniseret version af den Kolde Krigs undervands Sound Surveillance System (SOSUS). [\[46\]](#)

Med den siden 2016 markant anderledes spændte geopolitiske situation, er der behov for som minimum yderligere indsats på hele overvågningsområdet. Ser vi på Arktis helt generelt, så er der et hul i luftovervågningen over hele Grønland – vi har ingen radarer på jorden, der overvåger det samlede luftrum – satellitter og fly giver kun et vist billede. USA ønsker at vi opstiller – evt. i et samarbejde med Canada – en "over the horisont radar". Grønland er så stort, at jordens krumning gør, at man har svært ved at opstille en radar, der kan dække hele området. Det muliggør f.eks. russisk indflyvning og i værste fald angreb på Thule eller andre steder. I Australien har man tilsvarende udfordringer med afstande og rum, og har installeret en sådan radar. [\[47\]](#)

Der er behov for en række nye kapaciteter, og der er behov for fornyelse af kapaciteter. Mest haster det med de danske inspektionsskibe af Thetis-klassen. Disse er særligt designet til sejlads ved Grønland, men er nu nedslidt. De skulle udskiftes senest i 2025, men det ser ikke ud til at ske. Denne fornyelse bør gennemføres og bør fremskyndes. I planerne sker det lige nu tidligst i 2030, hvilket er fem til ti år efter planerne i 2007. Man bør her både overveje øget kampkraft, øget besætning og øget antal skibe. Skibene vil kunne udfylde dele af huller i den maritime overvågning, men skal suppleres af f.eks. sonar og luftovervågning. Derved vil man også kunne nå nærmere NATO-målene om øget forsvarsbudget.

Konklusion

Arktis er igen rammen for et stormagtspil. USA ser Grønland som sit sikkerhedspolitiske nærområde, og ønsker derfor at vide, hvad der sker i luften over Grønland samt i og på havet omkring Grønland. Danmark skal have kontrol over området, og det har vi reelt set ikke i dag, hvilket er et alvorligt problem for Danmark. Faktisk er det kerneproblemet i dansk sikkerhedspolitik i Grønland – og det er også udfordringen for Grønland. Derved er det samlet et problem for Rigsfællesskabet.

Strategisk er udfordringerne i og ved Grønland kombinationen af rum, tid og kulde. Derfor må der investeres i ISR: Intelligence, surveillance, and reconnaissance. Derved vil Rigsfællesskabet i første omgang kunne lette det amerikanske pres. Men det kræver investeringer i luft- og havovervågning i form af f.eks. radarer, sonarkæde, satellitter og droner. Man skal også vide mere om, hvad der sker på jorden. Hvem er der, hvem gør hvad og hvorfor. Her kan man i langt højere grad mobilisere de enkelte grønlandere, men efterretningstjenesterne skal også vide hvad der sker.

Man skal også kunne sikre de strategiske / kritiske mineraler, der er i Grønland imod "fjendtlig" overtagelse. Helt generelt bør vi sikre dansk og grønlandsk kritisk infrastruktur endnu bedre endtilfældet er i dag. For USA er det ekstremt vigtigt, at kun allierede kan have kontrollen med disse mineraler. Det er helt afgørende at forstå dette, og det vil kræve ændringer i lovgivning eller screeningmekanismer i både Danmark og Grønland.

Fra dansk side må man lægge en strategi for, hvordan man vil manøvrere imellem Danmarks sikkerhedspolitiske garant USA og på den anden side Rusland og Kina og disse tre stormagter interne magtkamp. Det er ikke nemt, og drømmen om, at Arktis forbliver et lavspændingsområde, vil være endog meget svær. Ikke at det kommer til en militær erobring af Grønland, men Rigsfællesskabet må overveje scenarier hvor 1) konflikter andre steder i verden kan overføres til Arktis og (2) risikoen for at der sker en uforudset eskalation imellem tilstedeværende enheder i andre dele af Arktis end Grønland eller i værste fald i Grønland.

Konklusion

Desuden er det helt afgørende, at vi bliver langt mere præcise i vores sprogbrug, hvis vi vil forstå diskussionerne om Arktis. Grønland og Arktis er ikke det samme. Taler vi Grønland, Nordatlanten, Norskehavet, Barentshavet, Danmarkstrædet eller hvad når vi taler Arktis? Danmark, Grønland, Rigsfællesskabet, USA, Rusland, Kina, EU og NATO har meget forskellige interesser, når vi laver en analyse, der ikke kører på Arktis som helhed, men på de mere specifikke geografiske begreber/områder.

Rigsfællesskabet må opbygge en strategisk tilgang, der håndterer Grønland som værende af vital national sikkerhedspolitisk interesse for USA. Det betyder, at der skal investeres i både overvågningsteknologi og militære kapaciteter, der kan følge op på de observationer man gør. Man skal kunne tvinge ubåde op – eller fly væk for at være helt konkret. Ellers vil USA fortsat være utilfreds, og søge at fremprovokere en situation, hvor USA får langt mere indflydelse i Grønland end lige nu.

Udover at styrke Danmarks militære kapaciteter i Arktis, er det afgørende, at tilgangen til regionen koordineres langt tættere internt i Rigsfællesskabet end tilfældet har været tidligere. Den nye regering har allerede taget en række initiativer, der skal fremskønne et tættere samarbejde mellem Grønland og Danmark. Blandt andet har forsvarsminister Trine Bramsen været på banen med en række forslag, mens også udenrigsminister Jeppe Kofod ved flere lejligheder har understreget vigtigheden af tæt koordinering. At Jeppe Kofod i november inviterede sin grønlandske kollega Ane Lone Bagger med til sit første møde med USA's udenrigsminister Mike Pompeo vidner om en oprigtig interesse i at etablere et tættere samarbejde mellem Grønland og Danmark.

Kilder

[1] Mark D. Faram, *Second Fleet continues to grow*, Navy Times, 30. maj 2019, <https://www.navytimes.com/news/your-navy/2019/05/30/navys-2nd-fleet-is-now-operational-focused-on-the-arctic/>

[2] Noah Browning, *The U.S. and Greenland have partnered to map the island's mineral resources*, Arctic Today, 11. oktober, 2019, <https://www.arctictoday.com/the-u-s-and-greenland-have-partnered-to-map-the-islands-mineral-resources/?fbclid=IwAR2lGDeKWrwpcr1coFdLg7drEbTy2P6jpew8M05LhgJkh1iX3Zhbe59zCEA>

[3] U.S. State Department: *Looking North: Sharpening America's Arctic Focus*, 6. maj, 2019: <https://www.state.gov/looking-north-sharpening-americas-arctic-focus/>

[4] Trivun Sharma, *Melting Arctic Ice Opens New Maritime Shipping Route*, Global Security Review, 23. maj, 2019, <https://globalsecurityreview.com/arctic-new-maritime-shipping-route/>

[5] Donald L. Gautier et al, *Assessment of undiscovered oil and gas in the Arctic*, United States Geological Survey, Geology and Geophysics Science Center, 2009, <https://pubs.er.usgs.gov/publication/70035000>

[6] Pavel Devyatkin: *Russia's Arctic Strategy: Aimed at Conflict or Cooperation? (Part 1)*, The Arctic Institute, 6. februar, 2018: <https://www.thearcticinstitute.org/russias-arctic-strategy-aimed-conflict-cooperation-part-one/>

[7] Forsvarets Efterretningstjeneste, *Efterretningsmæssig Risikovurdering 2018 – En aktuel vurdering af forhold i udlandet af betydning for Danmarks sikkerhed*, november 2018, s. 35, <https://feddis.dk/Produkter/Risikovurderinger/Pages/Efterretningsmaessigrisikovurdering2018.aspx>

[8] Congressional Research Service, *Coast Guard Polar Security Cutter (Polar Icebreaker) Program*, 4. oktober 2019: <https://fas.org/sgp/crs/weapons/RL34391.pdf>

Kilder

[9] Camilla Tenna Nørup Sørensen & Ekaterina Klimenko, *Emerging Chinese-Russian Cooperation in the Arctic*, SIPRI, 2017, ss. 15-19,
<https://www.sipri.org/sites/default/files/2017-06/emerging-chinese-russian-cooperation-arctic.pdf>.

[10] Total, *Yamal LNG: The Gas That Came In From the Cold*, Total, 20. maj, 2019,
<https://www.total.com/en/energy-expertise/projects/oil-gas/lng/yamal-lng-cold-environment-gas>

[11] The State Council Information Office of the People's Republic of China, *China's Arctic Policy*, januar 2018,
http://english.www.gov.cn/archive/white_paper/2018/01/26/content_281476026660336.htm

[12] Ib id.

[13] Hans Lucht, *Chinese Investments in Greenland Raise US Concerns – Strictly Business*, Danish Institute for International Studies, 20. november 2018,
<https://www.diis.dk/en/research/chinese-investments-in-greenland-raise-us-concerns>

[14] The State Council Information Office of the People's Republic of China, *China's Arctic Policy*, januar 2018,
http://english.www.gov.cn/archive/white_paper/2018/01/26/content_281476026660336.htm

[15] The White House, *National Strategy for the Arctic Region*, maj 2013, s. 2,
https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/docs/nat_arctic_strategy.pdf

[16] U.S. Embassy Copenhagen, Twitter, 17. september 2018,
<https://twitter.com/usembdenmark/status/1041695240686632960?lang=da>

[17] Lisa Mascard: *US to open Greenland consulate amid increased interest*", Associated Press, 24. august 2019, <https://www.apnws.com/5119c18eba764c98b1ccb988f2b59bb5>

Kilder

[18] Jens Thorin, *Aftale mellem USA og Grønland skal styrke mineralforskning*, KNR, 6. juni, 2019, <https://knr.gl/da/nyheder/aftale-mellem-usa-og-gr%C3%B8nland-skal-styrke-mineralforskning>

[19] Forsvaret, *Den amerikanske kystvagt på besøg i Grønland*, 19. oktober 2019, <https://www2.forsvaret.dk/omos/organisation/arktisk/nyhederfraAK/Pages/Denamerikanskekystvagtp%C3%A5bes%C3%B8giGr%C3%B8nland.aspx>

[20] Thomas Munk Veirum, *Amerikansk delegation diskuterede råstofområdet med naalakkersuisoq*, KNR, 25. oktober 2019, <https://knr.gl/da/nyheder/amerikansk-delegation-diskuterede-r%C3%A5stofomr%C3%A5det-med-naalakkersuisoq>

[21] Jon Michelsen, *Dansk minister tager grønlandsk kollega med til USA*, Altinget, 13. november 2019, <https://www.alinget.dk/navnenyt/dansk-minister-tager-groenlandsk-kollega-med-til-usa>

[22] U.S. Department of Defense, *Report to Congress: Department of Defense Arctic Strategy*, juni 2019, <https://media.defense.gov/2019/Jun/06/2002141657/-1/-1/1/2019-DOD-ARCTIC-STRATEGY.PDF>

[23] United States Coast Guard, *Arctic Strategic Outlook*, april 2019, https://www.uscg.mil/Portals/0/Images/arctic/Arctic_Strategy_Book_APR_2019.pdf

[24] *Department of Defense Arctic Strategy*, s. 15.

[25] Ellen Ioanes, *B-2 stealth bombers just flew their first Arctic missions, and it's an unmistakable message to Russia*, Business Insider, 9. september, 2019, <https://www.businessinsider.sg/b-2-stealth-bomber-flew-first-sortie-over-the-arctic-2019-9/>

[26] Mark D. Faram, *Second Fleet Continues to Grow*, Navy Times, 30. Maj, 2019: <https://www.navytimes.com/news/your-navy/2019/05/30/navys-2nd-fleet-is-now-operational-focused-on-the-arctic/>

[27] *Department of Defense Arctic Strategy*, s. 16.

Kilder

- [28] Rigsombudsmanden i Grønland: *Forsvarsaftalen af 1951*, Statsministeriet, <http://www.stm.dk/index.dsp?page=5562>
- [29] Kristian S. Kristensen, *Negotiating Base Rights for Missile Defence – The Case of Thule Air Base in Greenland*," *Missile Defence – International, Regional and National Implications*, Bertel Heurlin og Sten Rynning (red.), 183–207. Abingdon: Routledge, 2005, ss. 184-185.
- [30] Anders Henriksen og Jon Rahbek-Clemmensen, *Grønlandskortet – Arktis' betydning for Danmarks indflydelse i USA*, Københavns Universitet, Marts 2017, s. 9.
- [31] Jørgen Schultz-Nielsen, *Se listen over lufthavnenes regularitet*, Sermitsiaq, 18. september, 2019, <https://sermitsiaq.ag/node/208395>
- [32] Rambøll: *Fem scenarier vedrørende kangerlussuaqs fremtid*, juni 2018, s. 10, <https://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Attached%20Files/Infrastruktur/Rapport%20for%205%20scenarier%20vedr%20Kangerlussuaq%20DK.pdf>
- [33] Forsvarsministeriet, *Principaftale med Forsvaret om fortsat brug af Kangerlussuaq Lufthavn*, 18. september 2019, <https://fmn.dk/nyheder/Pages/principaftale-med-forsvaret-om-fortsat-brug-af-kangerlussuaq-lufthavn.aspx>
- [34] U.S. Congress, *National Defense Authorization Act for Fiscal Year 2020*, 2019, s. 1116-1117, <https://www.congress.gov/116/bills/hr2500/BILLS-116hr2500eh.pdf>
- [35] Andreas Krog, *Grønlandske havne attraktive som USA's nye arktiske flådebaser*, Altinget, 22. august 2019, <https://www.altinget.dk/artikel/185131-groenlandske-havne-attraktive-som-usas-nye-arktiske-flaadebaser>
- [36] Anders Henriksen og Jon Rahbek-Clemmensen, *Grønlandskortet – Arktis' betydning for Danmarks indflydelse i USA*, Københavns Universitet, marts 2017.
- [37] Wall Street Journal, *President Trump Eyes a New Real-Estate Purchase: Greenland*, Wall Street Journal, 16. august, 2019, <https://www.wsj.com/articles/trump-eyes-a-new-real-estate-purchase-greenland-11565904223>

Kilder

[38] Simon Kruse og Kristian Mouritzen, *USAs charmeoffensiv i Grønland nærer ønske om løsrivelse: "Det kan blive svært for Danmark at holde sammen på riget"*, Berlingske, 23. oktober 2019, <https://www.berlingske.dk/globalt/usas-charmeoffen...>

[39] DR Nyheder, *Kristian Jensen: Thulesag er Dong gange ti*, 17. august, 2015, <https://www.dr.dk/nyheder/politik/kristian-jensen-thulesag-er-dong-gange-ti>

[40] Walter Turnowsky, *Pompeo enig i at der skal handling bag Pituffik-kontrakter*, Sermitsiaq, 13. november, 2019, <https://sermitsiaq.ag/node/217418>

[41] Walter Turnowsky, *Løkke regner ikke med amerikansk oprydning*, Sermitsiaq, 13. marts, 2019: <https://sermitsiaq.ag/node/212166>

[42] UNRIC, *Giftigt affald fundet på tophemmelig base i Grønland*, <https://unric.org/da/newsletter/27967-giftigt-affald-fundet-pa-tophemmelig-base-pa-gronland>

[43] Dette kapitel bygger på flere rejser til Grønland samt samtaler med civile samt nuværende og tidligere militære med erfaring fra Grønland gennemført af generalsekretær Lars Bangert Struwe.

[44] Forsvarsministeriet, *Forsvarsministeriets fremtidige opgaveløsning i Arktis*, juni 2016, <https://www.fmn.dk/nyheder/Documents/arktis-analyse/forsvarsministeriets-fremtidige-opgaveloesning-i-arktis.pdf>

[45] Se interview med grønlandske politikere på Atlantsammenslutningens YouTube-kanal, <https://www.youtube.com/channel/UCwG1pfc-n4Er5SHTB1qjbqA/videos>

[46] Edward C. Whitman, *SOSUS, The 'Secret Weapon' of Underwater Surveillance*, Undersea Warfare, vinter 2055, vol. 7, No. 2, https://www.public.navy.mil/subfor/underseawarfaremagazine/Issues/Archives/issue_25/sosus.htm

[47] Australian Government, Department of Defence, Science, and Technology, *Jindalee Operational Radar Network*, <https://www.dst.defence.gov.au/innovation/jindalee-operational-radar-network>

Forfatterne

Martin Brochstedt Olsen

Martin er cand.soc. i International Relations. Han har det sidste år arbejdet som politisk praktikant på den amerikanske ambassade i København bl.a. med fokus på Grønland og Arktis.

Hos Atlantsammenslutningen har Martin arbejdet med amerikansk og tysk udenrigspolitik samt sikkerhedspolitiske spørgsmål i Arktis.

Morten Hetmar Vestergaard

Morten er cand.soc. i *Global Studies* og har arbejdet på Institut for Strategi på Forsvarsakademiet. Han beskæftiger sig med kinesisk sikkerhedspolitik, geopolitiske forhold i Asien, stormagtsrivalisering og NATO.

Morten laver desuden layout på og redigerer Atlant Brief.

Lars Bangert Struwe

Lars er generalsekretær i Atlantsammenslutningen. Lars har arbejdet med strategi og sikkerhedspolitik i bl.a. Forsvarsministeriet, Center for Militære Studier og Forsvarskommandoen. Han har en ph.d. i historie og er cand. mag. i historie og statskundskab.

Atlant Brief redigeres af Lars Bangert Struwe og gennemgår peer review inden publicering.

Atlantsammenslutningen

Atlantsammenslutningen er en sikkerhedspolitisk tænketank, der blev oprettet i 1950 som følge af Danmarks nyerhvervede medlemskab af NATO, hvor neutralitet blev ændret til alliancesamarbejde.

Denne nye udenrigspolitiske retning affødte et behov for at informere befolkningen om Danmarks nye internationale rolle, og resultatet blev oprettelsen af Atlantsammenslutningen.

Som uafhængig folkeoplysningsorganisation har Atlantsammenslutningen således haft til opgave at oplyse danskerne om sikkerheds-, forsvars- og udenrigspolitik i mere end 60 år.

Atlantsammenslutningen støttes af en årlig finanslovsbevilling via Udenrigsministeriet og Forsvarsministeriet.

*Atlantsammenslutningen
Roskildevej 28A
2000 Frederiksberg C
Tlf. 3059 1944
Mail: atlant@atlant.dk*

Læs mere på www.atlant.dk